

Katedra speciální pedagogiky Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

Okruhy ke státní navazující magisterské zkoušce: Surdopedie

1. *Terminologické vymezení surdopedie jako oboru (předmět, cíl, metody používané v surdopedické praxi). Patologie sluchového analyzátoru (klasifikace sluchových vad podle doby vzniku, podle příčiny, podle velikosti ztráty sluchu).*
2. *Diagnostika sluchových vad – jednotlivé typy vyšetření sluchové funkce (subjektivní a objektivní zkoušky sluchu). Diagnostika sluchové vady v raném věku – novorozenecký screening. Speciálně pedagogická diagnostika – volba vhodného komunikačního kódu.*
3. *Prevence vzniku sluchových vad, sluchová hygiena. Důsledky sluchových vad.*
4. *Komunikace a její význam pro člověka. Řeč a jazyk. Přehled komunikačních systémů užívaných při interakci se sluchově postiženými.*
5. *Vývoj řeči sluchově postiženého jedince v závislosti na typu a stupni sluchové ztráty. Rozdíly v ontogenezi řeči u slyšícího a neslyšícího dítěte, možnosti rozvoje nonverbální komunikace.*
6. *Mluvená (orální) řeč u jedinců se sluchovým postižením – dýchání, fonace a artikulace u sluchově postižených, modulační faktory ovlivňující srozumitelnost řeči. Metodika rozvoje mluvené řeči u dětí se sluchovým postižením.*
7. *Odezírání – vymezení pojmu, podmínky zajišťující úspěšné odezírání, druhy odezírání, typologie odezírajících. Metodika nácviku odezírání.*
8. *Pomocné artikulační znaky – vymezení pojmu, jejich význam, použití. Historie a současnost.*
9. *Orální metody – unisenzoriální a multisenzoriální přístup ve vzdělávání sluchově postižených.*
10. *Filozofie totální komunikace uplatňovaná ve vzdělávání sluchově postižených.*
11. *Znakový jazyk jako jazyk přirozený – vymezení pojmu, manuální a nemanuální nosiče významu ve znakových jazycích, znakovací prostor, parametry (aspekty) znaku.*
12. *Znakovaná čeština – vymezení pojmu, charakteristika uživatelů tohoto komunikačního systému, srovnání s českým znakovým jazykem, možnosti využití znakované češtiny, legislativní vymezení.*

13. *Prstová abeceda – vymezení pojmu, vývoj prstových abeced, jednotlivé typy, výhody a nevýhody využití prstové abecedy pro komunikaci, podmínky důležité při komunikaci pomocí prstové abecedy.*
14. *Bilingvální vzdělávání neslyšících – vymezení pojmu, pohled do historie, popis současné situace v ČR, přínos pro sluchově postižené. Hamburský a skandinávský (švédský) model bilingválního vzdělávání neslyšících.*
15. *Zákon o znakové řeči, zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob. Neslyšící jako kulturní a jazyková menšina.*
16. *Vývoj péče o osoby se sluchovým postižením z pohledu historie – od prvních zmínek o existenci sluchově postižených po zakládání ústavů pro hluchoněmé, Milánský kongres.*
17. *Vývoj péče o osoby se sluchovým postižením v českých zemích. Rozvoj ústavů a škol pro sluchově postižené.*
18. *Vzdělávání jedinců se sluchovým postižením v ČR – současný systém škol (oblast primárního, a sekundárního stupně vzdělávání). Nabídka středoškolských učebních oborů pro sluchově postižené. Rámcový vzdělávací program, specifika školních vzdělávacích programů.*
19. *Možnosti zařazení dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením.*
20. *Možnosti studia studentů se sluchovým postižením na VŠ, podpůrná opatření při studiu.*
21. *Maturitní zkouška pro žáky se sluchovým postižením. Uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky pro žáky se sluchovým postižením. Maturitní zkouška z českého jazyka v úpravě pro neslyšící žáky.*
22. *Čtenářská gramotnost osob se sluchovým postižením. Výzkumy čtenářské gramotnosti. Příklady specifických problémů s porozuměním čteného textu.*
23. *Specifika psaného projevu osob se sluchovým postižením, čeština pro neslyšící jako cizí jazyk.*
24. *Organizace osob se sluchovým postižením, kluby neslyšících. Časopisy pro sluchově postižené. Pracovní uplatnění jedinců sluchově postižených, profesní poradenství pro osoby se sluchovým postižením.*
25. *Problematika tlumočení – typy tlumočení, možnosti tlumočení v rámci vzdělávání ve školách pro sluchově postižené. Umělecké tlumočení.*

26. *Problematika souběžného postižení více vadami se zaměřením na duální sensorické postižení. Klasifikace a charakteristika komunikačních forem osob s hluchoslepotou. Možnosti jejich vzdělávání.*
27. *Přehled technických pomůcek pro jedince se sluchovým postižením, kompenzační pomůcky.*
28. *Sluchadla – jednotlivé typy sluchadel, jejich výhody a nevýhody, sluchadla jako součást sluchové výchovy.*
29. *Kochleární implantát – definice, popis jednotlivých částí, vývoj, spolehlivost. Podmínky přidělení kochleárního implantátu a kritéria výběru vhodného kandidáta.*
30. *Proces kochleární implantace (příprava, průběh, programování kochleárního implantátu). Reimplantace. Oboustranná implantace.*
31. *Následná rehabilitační péče po kochleární implantaci – sluchová a řečová výchova, odezírání.*
32. *Raná intervence. Speciálně pedagogické poradenství, SPC surdopedického typu – náplň činnosti, úloha SPC při integraci dítěte, žáka a studenta se sluchovým postižením do běžné školy.*
33. *Presbycusis. Tinnitus aurium – vymezení pojmu, klasifikace, symptomatologie, možnosti terapie.*

Literatura

BARTOŇOVÁ, M., & BYTEŠNÍKOVÁ, I. *Předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-6044-9.

BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I., & VÍTKOVÁ, M. *Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole*. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-237-6.

ČÍCHA HRONOVÁ, A., ZBOŘILOVÁ, R. (eds.) *Čeština ve výuce neslyšících* – elektronický sborník. Soubor článků sebraných k příležitosti ukončení lektorského kurzu pro pedagogy [online]. Praha: SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené, Výmolova 169, Praha 5 – Jazykové centrum Ulita, 2011 [cit. 2014-9-03]. Dostupné z: <http://publikace-vymolova.cz/sbornik/>

ČERVENKOVÁ, A. *Co a jak číst se sluchově postiženým dítětem*. Sborník příspěvků. Praha: FRPSP, 1999. ISBN 80-238-4826-7.

ČERVINKOVÁ, I. *Některé možnosti úprav textů pro neslyšící čtenáře*. Čeština doma a ve světě. Zpravodaj České demografické společnosti. Praha: Hlavní výbor České demografické společnosti, 2002, č. 2 a 3. ISSN 1213-7480.

- DOLEŽALOVÁ, L. *Terciární vzdělávání studentů se sluchovým postižením v České republice*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-5993-1.
- FREEMAN, R. D., CARBIN C. F., & BOESE R. J. *Tvé dítě neslyší?* Praha: FRPSP, 1992. ISBN 80-244-0766-3.
- GABRIELOVÁ, D., PAUR, J., & ZEMAN, J. *Slovník znakové řeči*. SPN, Praha, 1988.
- HÁDKOVÁ, K. *Vzdělávání žáků a studentů s kochleárním implantátem*. Praha: UK, 2012. ISBN 978-80-7290-618-5.
- HOLMANOVÁ, J. Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009. S. 127-135. ISBN 978-80-86792-23-1.
- HOLMANOVÁ, J. *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. Praha: Septima, 2002. ISBN 80-7216-162-8.
- HOLMANOVÁ, J. Vady a poruchy sluchu z hlediska klinické logopedie. In: ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2003, s. 489-525. ISBN 80-7178-546-6.
- HORÁKOVÁ, R. *Surdopedie*. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-225-3.
- HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení – úvod do surdopedie*. Praha: Portál, 2012. ISBN 987-80-262-0084-0.
- HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. 1. díl. Praha: FRPSP a Septima, 1999, ISBN 80-7216-096-6.
- HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. 2. díl. Praha: FRPSP a Septima, 1998, ISBN 80-7216-075-3.
- JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima, 1998. ISBN 80-7216-052-4.
- JANOTOVÁ, N. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Septima, 1998. ISBN 80-85801-72-8.
- JANOTOVÁ, N. *Odezírání u sluchově postižených*. Praha: Septima, 1999. ISBN 80-7216-82-6.
- JANOTOVÁ, N. *Reedukace sluchu sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-90-6.
- JANOTOVÁ, N. *Rozvíjení zrakového vnímání a odezírání sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-84-1.
- MOTEJZIKOVÁ, J., a kol. *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, 2009. ISBN 978-80-86792-23-1.
- Kolektiv autorů. *Ve světě sluchového postižení*. Praha: TAMTAM a FRPSP, 2005. ISBN 978-80-86792-23-1.
- KOMORNÁ, M. *Systém vzdělávání osob se sluchovým postižením v ČR a specifika vzdělávacích metod při výuce*. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87218-18-1.

KOMORNÁ, M. *Psaná čeština českých neslyšících – čeština jako cizí jazyk*. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87153-44-4.

KOMORNÁ, M. Sociolingvistické a pragmatické aspekty výuky češtiny jako cizího jazyka pro české neslyšící. In: *Info-Zpravodaj*. 2008, roč. 16, č. 2. ISSN 1211-6661.

KUCHLER, K., & VELEHRADSKÁ, O. Průzkum čtenářských dovedností na školách pro děti s vadami sluchu. In: *Info-Zpravodaj*. 1998, roč. 6. ISSN 1211-6661.

KRAHULCOVÁ, B. *Komplexní komunikační systémy těžce sluchově postižených*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-239-7.

KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0329-2.

KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L. *Edukace dětí se speciálními potřebami v raném a předškolním věku*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-063-8.

MACUROVÁ, A. Jazyk a hluchota. In: *Slovo a slovesnost*. Praha: AV ČR, 2001, roč. 62, č. 1, s. 92–104. ISSN 2571-0885.

MACUROVÁ, A., & HÁNKOVÁ, D. Chyby v psané češtině českých neslyšících. In: *Speciální pedagogika*. 2011, roč. 21, č. 3, s. 178–190.

MACUROVÁ, A., & HOMOLÁČOVÁ, I., PTÁČEK, V. Výzkum komunikace neslyšících: Český znakový jazyk. In: *Speciální pedagogika*. Praha: UK, 1997, č. 3, s. 1–15. ISSN 1211-2720.

NOVÁK, A. *Foniatrie a pedaudiologie. I. Poruchy komunikačního procesu způsobené sluchovými vadami*. Praha: Unitisk s.r.o., 1994.

OPATŘILOVÁ, D., & NOVÁKOVÁ, Z. et al. *Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-5880-4.

OPATŘILOVÁ, D., NOVÁKOVÁ, Z., & VÍTKOVÁ, M. *Intervence u dětí se zdravotním postižením v raném věku*. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-240-6.

POLÁKOVÁ, M. Čtení s porozuměním a čeští neslyšící. In: *Speciální pedagogika*. 2001, roč. 11, s. 207–219. ISSN 1211-2720.

PTÁČKOVÁ, K. *Čtenářství u neslyšících dětí a problematika upravovaných textů*. Praha UK, 2013. ISBN 978-80-7290-635-2.

POUL, J. *Dítě s vadou sluchu. Jeho včasná výchova v rodině*. Praha: GONG-PRESS a SSP v ČR, 1992. ISBN 978-802-4613-000.

POUL, J. *Nástin vývoje vyučování neslyšících*. Brno: Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-210-1479-2.

POTMĚŠIL, M. *Čtení k surdopedii*. Olomouc: UP, 2003. ISBN 80-7067-190-4.

POTMĚŠIL, M. a kol. *Metodika práce se žákem se sluchovým postižením*. Olomouc: UP, 2012. ISBN 978-80-2443-310-3.

PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: MU, 1994. ISBN 80-210-0476-2.

PULDA, M. *Integrovaný žák se sluchovým postižením v základní škole*. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-210-2481-X.

RŮŽIČKOVÁ, M. *Učíme se českou znakovou řeč*. Společná učebnice pro děti předškolního věku a jejich rodiče. Praha: Septima, 2012. ISBN 978-80-7216-302-1.

SOURALOVÁ, E. *Čtení neslyšících*, Olomouc: UP, 2002. ISBN 80-244-0433-8.

SOURALOVÁ, E. *Surdopedie I. Studijní opora pro kombinované studium*. Olomouc: UP, 2005. ISBN 80-244-1007-9.

SOURALOVÁ, E. *Surdopedie II*. Olomouc: UP, 2005. ISBN 80-244-1008-7.

SOURALOVÁ, E. Úprava textů pro čtení s porozuměním. In: *Čeština doma a ve světě*. 2002, č. 2 a 3, s. 190–193. ISSN 1805-367X.

STRNADOVÁ, V. *Hádej, co říkám aneb odezírání je nejisté umění*. Praha: MZ ČR, 1998. ISBN 80-903035-0-1.

STRNADOVÁ, V. *Současné problémy české komunity neslyšících I., Hluchota a jazyková komunikace*. Praha: FF UK, 1998. ISBN 80-85899-45-0.

TARCSIOVÁ, D. *Komunikačný systém sluchovo postihnutých a spôsoby prekonávania ich komunikačnej bariéry*. Bratislava: Sapiaientia, 2005. ISBN 80-969112-7-9.

VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-83-3.

VYMLÁTILOVÁ, E. Kandidáti a uživatelé kochleárního implantátu. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009, s. 84–91. ISBN 978-80-86792-23-1.

VYMLÁTILOVÁ, E. Kochleární implantáty – zkušenosti s dětmi s kombinovaným postižením. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009, s. 108-112. ISBN 978-80-86792-23-1.

VYMLÁTILOVÁ, E. Problematika sluchových vad z hlediska klinické psychologie. In: ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2003, s. 463-488. ISBN 80-7178-546-6.

VYMLÁTILOVÁ, E. a kol. Predikce přínosu kochleárního implantátu pomocí adaptované škály CHIP. In: *Otorinolaryngologie a foniatrie*. 2005, roč. 54, č. 2, s. 76–81. ISSN 1210-7867.

ZÝKOVÁ, M.: Sloveso v psané češtině neslyšící mládeže. In: *Speciální pedagogika*. 1997, č. 3, s. 16–25. ISSN 1211-2720.

Internetové odkazy

- www.aima.cz
- Tichý svět - nasloucháme neslyšícím. Tichý svět - nasloucháme neslyšícím [online]. Dostupné z: <https://www.tichy Svet.cz/>
- ASNEP.cz – Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel. ASNEP.cz – Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel [online]. 2004 [cit. 09.04.2021]. Dostupné z: <http://www.asnep.cz/>
- AudioNIKA . Vítejte na našich stránkách. AudioNIKA . Vítejte na našich stránkách [online]. [cit. 09.04.2021]. Dostupné z: <http://www.audionika.cz/>
- Centra kochleárních implantací - Praha, Brno, Ostrava. ORL Otorinolaryngologie [online]. 2021 Otolaryngologie.cz, všechna práva vyhrazena [cit. 09.04.2021]. Dostupné z: <http://www.otolaryngologie.cz/Kochlearni-implantace/>
- www.cktzj.com
- Sluchové implantáty Cochlear | Cochlear Česká Republika. [online]. [cit. 09.04.2021]. Dostupné z: <https://www.cochlear.com/cz>
- www.frpsp.cz
- Lorm | LORM – Společnost pro hluchoslepé. Lorm | LORM – Společnost pro hluchoslepé [online]. [cit. 09.04.2021]. Dostupné z: <https://www.lorm.cz/>
- Pevnost - České centrum znakového jazyka, z. ú..Pevnost - České centrum znakového jazyka, z. ú. [online]. [cit. 09.04.2021]. Dostupné z: <https://www.pevnost.com/>
- www.ruce.cz
- SUKI – Spolek uživatelů kochleárního implantátu – Spolek uživatelů kochleárního implantátu. SUKI – Spolek uživatelů kochleárního implantátu – Spolek uživatelů kochleárního implantátu [online]. [cit. 09.04.2021]. Dostupné z: <http://www.suki.cz/>
- www.ticho.cz

Časopisy

- *Gong*. Časopis pro občany s vadami sluchu. Praha: ASNEP, 1972. ISSN 0323-0732.
- *INFO Zpravodaj*. Praha: FRPSP, 1993. ISSN 1211-6661.
- *Otorinolaryngologie a foniatrie*. Praha: 1967. ISSN 1210-786.
- *Speciální pedagogika*. Časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky. Praha: UK, 1990. ISSN 1211-2720.
- *Unie*. Praha: Česká Unie Neslyšících, 1992. ISSN 2464-7705.